

- (i) Printed Pages : 4 Roll No.
- (ii) Questions : 9 Sub. Code :

8	3	7	1
---	---	---	---

Exam. Code :

1	1	2	3
---	---	---	---

M.Ed. (Gen.) 1st Semester
(2123)

PERSPECTIVE IN EDUCATION-I (In all Mediums)

Paper—I : CO1-PIE-I

Time Allowed : Three Hours] [Maximum Marks : 70

Note :— Attempt FIVE questions in all selecting ONE Question from each Unit. Question No.9 is compulsory.

UNIT-I

1. Discuss the principles and assumptions of education in detail. 7+7
2. Discuss how aims of education are prioritized in the context of national values enshrined in the Constitution of India. 14

UNIT-II

3. What is axiology and discuss the methods of acquiring valid knowledge with reference to positive relativism. 4+10
4. Discuss the axiological issues in education. 14

UNIT-III

5. Discuss in detail the interactionist theory sociology of education. 14
6. What are the status and contemporary challenges in the secondary school education ? 14

UNIT-IV

7. Discuss social equity and equality in education with special reference to socio-economically disadvantaged sections of society based on gender and various disabilities. 14
8. Discuss in detail education in relation to social stratification and social mobility with reference to Indian society. 7+7

UNIT-V

9. Write short notes on :
- (a) Assumptions of education.
- (b) Constructivism.
- (c) Social change.
- (d) Social mobility. 4×3.5

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न का चयन करते हुए कुल पाँच प्रश्नों के उत्तर दीजिए। प्रश्न क्रमांक 9 अनिवार्य है।

यूनिट-1

1. शिक्षा के सिद्धांतों एवं मान्यताओं की विस्तार से चर्चा करें। 7+7
2. चर्चा करें कि भारत के संविधान में निहित राष्ट्रीय मूल्यों के संदर्भ में शिक्षा के उद्देश्यों को कैसे प्राथमिकता दी जाती है ? 14

यूनिट-II

3. मूल्यमीमांसा क्या है और सकारात्मक सापेक्षवाद के संदर्भ में सबल ज्ञान प्राप्त करने की प्रक्रियाओं पर चर्चा करें। 4+10
4. शिक्षा में स्वयंसेद्ध मूहों पर चर्चा करें। 14

यूनिट-III

5. शिक्षा के अंतःक्रियावादी सिद्धांत समाजशास्त्र की विस्तार से चर्चा करें। 14
6. माध्यमिक विद्यालयी शिक्षा की स्थिति एवं समसामयिक चुनौतियाँ क्या हैं ? 14

यूनिट-IV

7. लैंगिक और विभिन्न विकलांगताओं के आधार पर समाज के सामाजिक-आर्थिक रूप से वंचित वर्गों के विशेष संदर्भ के साथ शिक्षा में सामाजिक समता और समानता पर चर्चा करें। 14
8. भारतीय समाज के संदर्भ में सामाजिक स्तरीकरण एवं सामाजिक गतिशीलता के संबंध में शिक्षा की विस्तार से चर्चा करें। 7+7

यूनिट-V

9. संक्षिप्त नोट लिखें :-
- (a) शिक्षा की धारणाएँ।
- (b) रचनावाद।
- (c) सामाजिक परिवर्तन।
- (d) सामाजिक गतिशीलता। 4×3.5

(पंजाबी अनुवाद)

नोट :- ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਣਦੇ ਹੋਏ, ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 9 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਯੂਨਿਟ-1

1. ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 7+7
2. ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁੱਲਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 14

ਯੂਨਿਟ-II

3. ਮੁੱਲਮੀਮਾਂਸਾ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਾਪੇਖਵਾਦ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 4+10
4. ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਧੁਰੇ ਸੰਬੰਧੀ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 14

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਪਰਸਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵਵਾਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਸਮਾਜ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 14
6. ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਸਮਕਾਲੀ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਕੀ ਹਨ? 14

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਡਿੰਗ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਸਮਰਥਤਾਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਛੜੇ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮਤਾ ਅਤੇ ਸਮਾਨਤਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 14
8. ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਧਰੀਕਰਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਵਿਸ਼ਤਾਰ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 7+7

ਯੂਨਿਟ-V

9. ਨਿਮਨਲਿਖਤ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
(a) ਸਿੱਖਿਆ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ।
(b) ਰਚਨਾਵਾਦ।
(c) ਸਮਾਜਿਕ ਤਬਦੀਲੀ।
(d) ਸਮਾਜਿਕ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ। 4×3.5